

GESCHIEDENIS VAN DE HOUTEN STAVELSE JOL MK20 “D E P I N A S”

Samengesteld uit mijn aantekeningen, vooral de eerste jaren verzameld in verschillende havens van het IJsselmeer door Henk Lunstroom, eigenaar sinds 1961.

Uit het Scheepsjournaal, de eerste notities van 1963;

Op **Maandag 8 mei 1961** heb ik (Henk Lunstroom) de Jol via de telefoon overgenomen van de heer Blankevoort, Een goede vriend van mij, die zelf ook al langer in het bezit was van een Stavelse jol, namelijk van de “Vita Nova”, werkte samen met de heer Blankhorst en mede door zijn toedoen is de verkoop uiteindelijk tot stand gekomen. De heer Blankevoort had onverwacht een ander woonhuis kunnen aanschaffen waardoor hij geen tijd meer had voor de nodige reparaties aan de het schip.

Het schip lag toen nogal verwaarloosd, met flink wat water aan boord, in Kortenhoef op een kleine plas bij het Hilversum kanaal. Het achterhuis van het schip lag nota bene vol met stenen om de schroef nog wat onderwater te krijgen! De motor, een 6-cilinder Chevrolet benzine motor, was niet meer bruikbaar.

Op 11 mei 1961 hebben wij de Jol omgevaren naar de Amstel, naar jachthaven van Otto Weinholt, aan de Omval, met de Archimedes buitenboordmotor van mijn vaders boot aan het roer. Op 2 juli is De Pinas, na aan grondige opknappbeurt aan het houtwerk en lak- en schilderwerk weer te water gegaan. Op deze dag zijn wij naar de Vinkeveens plassen gevaren waar wij heerlijk hebben gezeild. De dagen hierna hebben wij genoten van de eerste vakantie met De Pinas op de Nieuwkoopse plassen, nog zonder motor, maar super trots op dit heerlijke schip!

Eerste verkenningstocht; op zoek naar informatie

Vrijdag 28 juni 1963. Vandaag zijn wij met De Pinas rond half acht ‘avonds vertrokken vanaf de Amstel (De Omval) voor de eerste verkenningstocht naar informatie over de herkomst van De Pinas; een weekend IJsselmeer. Rond 21.30 uur zijn wij afgemeerd bij de Oranjesluis, Schellingwoude. De volgende dag varen wij rond 10 uur in de ochtend op de motor naar het Buiten IJ. Na een half uur kan de motor eindelijk uit en vaart de Pinas verder onder zeil met matige OZO-wind. Rond half vier komen wij veilig aan in Spakenburg/ Bunschoten. Gemiddeld gevaren snelheid 7,50km/uur. In de haven dragen de vissers nog blauw boezeroen met werkje en de visventers een boezeroen met een verticale streep. Met de vissers heb ik gesproken over de Jol; Dit type wordt volgens hun in de haven Stavelse Ton genoemd, maar heeft meestal geen echt voordek zoals De Pinas heeft. Deze Jol ‘De Pinas’ komt ze niet bekend voor.

Zondag 30 juni. Om half tien is De Pinas weer onder zeil. De wind komt nu vanuit het oosten met 0 – 1 beaufort en er staat ’n klein beetje zon. Het weer slaat echter snel om en met om half elf de eerste onweersbui met windstoten. De Eemsmond verkend.. Ca. 12u weer verder. Als we kwart voor drie voor Huizen varen, het eind doel voor vandaag, breekt er weer onweersbui los en we besluiten direct de haven binnen te gaan. In huizen heb ik gesproken met één van de vorige gebruikers van de eigenaar over het schip.

De Jol blijkt in 1944, nog in de oorlog dus, naar Huizen te zijn gekomen, gekocht door Gerrit Jan de Gooier, de zoon van de visser Jan de Gooier. Gerrit Jan kocht het schip (voor enkele duizenden gulden), om een vergunning als visser te verkrijgen en zodoende vrij te zijn van tewerkstelling in Duitsland.

Het schip is afkomstig van Marken, van ene De Groot (?) later visventer in Noord-Holland. Volgens de verteller viste deze niet zelf, maar ging met de Jol langs allerlei havens om met vis te venten.

Vandaar de vrij hoge plecht, op het boord en niet zoals bij de Jollen en Botters gebruikelijk, onder het boord. En ook een vaste plecht, Vroeger was de plecht vaak wegneembaar of opklapbaar.

De Jol stond toen helemaal in het ijzer, ook de plecht. In 1945 is door Botterbouwer Janus Kok in Huizen in opdracht van Gerrit Jan aan de vernieuwing van de kont begonnen. Deze reparatie is toen uitgegroeid tot een vernieuwing van een groot deel van schip, op enkele stukken in de kop, enkele vlakdelen en de kiel na.

Ook is de mast strijkbaar gemaakt, met een mastkoker. De oude mastklink is nog aanwezig.

Bij deze werkzaamheden werd besloten ook de plecht meteen maar te vernieuwen.

Het berghout is op verzoek van de Gooier ook door Kok aangebracht echter pas nadat de huiddelen al vernieuwd waren, dus aangebracht over de buitenkant huid heen en helaas niet direct op de spanten.

Vandaar ook de wat botterachtige afwerking van de kop met beretanden en kluisbordjes. Dit vond Janus Kok bij het scheepje horen, dat hij vernieuwd had. Hij vond dit zijn "handtekening", wat ik graag respecteer. Het model van de romp, met wat slanke kop, zou echter niet veranderd zijn, zo is mij later ook door Janus Kok ten stelligste bevestigd.

In 1946 is het schip door de heer Hamming gekocht, eigenaar van de aardewerkfabriek "De Porcelijne Fles" direct aan de haven te Huizen gelegen. Anno 2004 is dit pand al weer jaren in gebruik als restaurant en museum.

De zeer sociaal bekend staande heer Hamming, "rode Hamming", had de Jol gekocht voor zijn personeel. Ze mochten ermee varen, mits ze het scheepje goed wilden onderhouden. Ze hebben ermee gevaren tot ongeveer 1959.

Het tuigage, met een nieuwe, kromme gaffel, een kluiverboom, kluiver en giek is door mensen van de porseleinfabriek rond ca. 1953 gekocht en is ondertussen er oud geworden.

Het ronde luikje in het achterhuis is voor de bereikbaarheid van de benzinetank geweest. (Dit is nog aan boord). In 1957 of '58 is aan bakboord de kimgang vernieuwd voor zo'n fl 350,-

De mensen van de Porseleinfabriek waren enthousiast het scheepje weer terug te zien.

Ze zijn ooit wegens lekkages gestopt met het varen met de Jol. De oplossing was door hen gezocht in reepjes blik over de naden. Ze hebben indertijd ook de vuren klosjes getimmerd aan de binnenkant, op berghoutshoogte. Om 18 uur de haven van Huizen weer uit, ca. 21,15 uur door de Oranjes-luis en ongeveer 22,30 uur weer aan de Omval bij Jachtwerf/ haven Otto Weinholt.

Tweede verkenningsstocht; op zoek naar informatie

Vrijdag 5 juli 1963 naar Durgerdam, op zaterdag door naar Marken, om te zien of er nog informatie over de geschiedenis van de Jol te krijgen zou zijn. Na zes uur varen om ca. 17,30 uur is de Jol eindelijk weer eens in de haven van Marken!

Een visventer vertelt, dat inderdaad een Jan de Groot hier een Staverse Jol heeft gehad. Hij ventte later met vis, veel in Amsterdam. In de oorlog werkte hij wel samen met Janssen van de Witte Werf. Een visserman, door de venter aangesproken, dacht dat het schip in 1916 of 1917 was gekocht, afkomstig van Broekerhaven? We vinden inderdaad de heer Janssen in een kruidenierswinkel op de Witte Werf. Het is flink regenachtig weer. We hebben de heer Janssen uitgenodigd aan boord. Hij hoopt te kunnen komen op zondag.

Inderdaad komt de heer C. Janssen de volgende ochtend op de koffie! En hij herkent direct het schip! Hij is nogal onder de indruk van de staat waarin de Jol verkeert. Hij vertelt, dat op de plecht een laag metaal zat in hun dagen, niets was nog gelakt zoals nu; alles in de harpuit en teer.

De Staverse Jol is in het bezit van de heren De Groot en Janssen geweest, ligplaats Marken. Het schip is in 1919 gekocht van Piet de Mantel. Eerst is de Jol één jaar gehuurd, 1918-'19. Na hun diensttijd is het schip gekocht; de boot, het vistuig en de overige goederen voor ca.fl. 1.000,-. Er waren zo'n 10 stuks Jollen in Broekerhaven.

Ze hebben er één jaar mee gevist maar het zeilwerk was verzakt. Dat is toen gerepareerd.

Tot 1932 is er gevist op haring bij het Enkhuizerzand en vooral bij Urk. Met staande netten.

Ze hebben eenmaal een 'kraak' gehad aan de steven. Dat is toen in Durgerdam gemaakt.

De laatste jaren voor de afsluiting van de Zuiderzee was er veel haring vertelt de heer Janssen.

Ze gingen vanaf 1938 t/m. 1943, veel naar Amsterdam naar het Noorderhoofd remming bij de sluiswachter; op de boot alleen logies en overdag vis kopen en uitventen. Tuig, touwwerk e.d. aan de haven. Aan Middelbrug op Merk(?) gelegen.

De Jol is inderdaad gekocht door de Gooier uit Huizen, Noord-Holland.
Deze dreef er sluikehandel mee. Prijs eerst genoemd fl. 350,- later verkocht voor fl. 475,-.
De houten hoosnap is nog origineel, evenals de groene helmstek.
Er was één riem bij het schip, als zwaard en als riem bij het aan de wind zeilen, aan de lijzijde van het schip.

Het schip moet omstreeks 1905 gebouwd zijn, is de schatting van Kees Janssen.
Jollen met een berghout kwamen wel voor, het was echter lastig met hun vismethoden.
Zij hebben volgens de heer K. Janssen de kuil-ogen aan de stevens niet gebruikt.
De vuren zeilkiel /slijtkiel, is door hen aangebracht.
Het schip was in Marken geregistreerd als de MK 20 (Marken 20). Er waren naar zijn schatting toen ongeveer 150 Bidders in Marken en 10 à 15 Staverse Jollen.
Voordien was het schip geregistreerd als de BC11 (Bovenkarspel), liggend in Broekerhaven.
De hele huidige (1963) afwerking is van Janus Kok werf uit Huizen.
Aanvankelijk heeft, evenals op de Staverse Jol van Herman Kuller, één bolder op het voorschip gestaan en achter twee houten bolders bij het achterhuis. (Was dat er toen al?)

In 1967 in de haven van Hindeloopen vertelt een visserman dat de Jol gebouwd moet zijn bij Siemen Jordens. Hij is nogal definitief hierin. Hij zegt dat ook Tjeerd Bijlsma een dergelijke Jol had.

Samenvatting geschiedenis:

- 1905 Bouw van de Staverse Jol (in Broekerhaven?). Visserij op haring en ansjovis * .
Eigenaar de heer Piet de Mantel van Bovenkarspel.
- 1918 tot het jaar .
- 1919 De Jol is voor één jaar gehuurd door Janssen en de Groot van Marken.
- 1919 De Jol wordt gekocht door Janssen en de Groot van Marken.
- 1932 Einde van de visserij met de Jol MK20.
- 1938 tot het jaar.
- 1943 De Jol ligt 's zomers bij de Oranjesluis aan de remming.
Janssen en de Groot van Marken venten vis, die ze elke dag vers kopen.
- 1943/'44 De Jol komt naar Huizen Noord-Holland. Nieuwe eigenaar Gerrit Jan de Gooier.
- 1946 De Jol wordt gekocht door de heer Hamming. Huizen.
- 1946 tot en met het jaar.
- 1959 De Jol gebruikt door personeelsleden van de Potteriefabriek van Huizen.
- 1959 De Jol door de heer Blankevoort gekocht
- 1961 Henk Lunstroo koopt de Jol. Gezeild op Vinkeveen. Vakantie Nieuwkoopse Plassen.
Geen motor.
- 1962 Verder opknappwerk t/m eind mei, ook inbouw motor. 6 juli naar Westeinder, zomerréunie
Stichting Stamboek Ronde- en Platbodemjachten; deelname aan eskader Staverse Jollen.
- 19?? Ligplaats in Durgerdam.
- 2003 In de winterberging in Uitgeest herinnert een andere booteigenaar zich foto van de MK20 te hebben gezien in een boek van Peter Dorleijn. Dit is inderdaad duidelijk de latere 'De Pinas'!
De boot staat ook op naam van Jansen & De Groot geregistreerd.
Dit is een verdere bevestiging van het kloppen van de verzamelde gegevens over het schip!

Hoofdafmetingen:

Lengte schip 6,55m

Lengte cwl. 6,17m inkl. stevens

Breedte romp 2,55m.

Breedte cwl 2,32m.

Diepgang mx. 0,76m.

Waterverplaatsing benaderd ca. 2,74 ton in de vaart.

Kruiphoogte benaderd met korte mastwortel 8,75m.

Opp. grootzeil 13,50m².

Opp fok 8,50m².

Opp. kluiver 7,- m².

Tot. a.d.wind 29,- m². zonder kluiver 22,- m².